📱 חיים ברשת

מאגר טקסטים לתרגול · כיתה ח' · חוברת 1 · 5 טקסטים · גרסה: רגיל

פילטרים, טלפון, תמונות, אבטחה וחדשות: איך חיים נכון עם המסך.

בחוברת:

טקסט 1	האמת מאחורי הפילטרים	כתבה
טקסט 2	שבוע עם טלפון "טיפש"	יומן
טקסט 3	"זה רק מם"	סיפור קצר
טקסט 4	המנעול הדיגיטלי	טקסט מידעי
טקסט 5	חדשות בכיס	טקסט מידעי

איך עובדים עם החוברת? – השאלה היא טקסט קצר

☐ 1. קוראים את השאלה עד הסוף, לאט.
☐ 2. מה כבר נתון בשאלה? (נושא, פסקה, מספר)
☐ 3. מסמנים את מילת השאלה ואת המילים שמגדירות את המשימה.
☐ 4. מה עליי לעשות? למצוא / להסביר / להביע עמדה ולנמק.
☐ 5. עונים במשפט מלא ובודקים שעניתי על כל החלקים.

מבנה כל טקסט: פסקאות ממוספרות (א, ב, ג...) ← חלק א' איתור ← חלק ב' הסקה והשוואה ← חלק ג' טיעון והבעת עמדה ← כרטיס יציאה.

מהדורה למורה – מפתח תשובות לחוברת

המפתח מרוכז כאן, לפני דפי התלמידים. תשובות פתוחות – כל תשובה מנומקת ומבוססת על הטקסט מתקבלת.

🔑 1. האמת מאחורי הפילטרים – כתבה

1 (א') · שניים מאלה: שינוי תווי הפנים; החלקת העור; הצרת הגוף; הוספת תאורה מחמיאה. [מילים להדגשה: על פי פסקה א, אילו שינויים, שני פרטים]

2 (א') · הם משווים את עצמם לדמות הערוכה, מרגישים תסכול עמוק וחושבים שמשהו אצלם לא בסדר (האף, העור, השיער). [מילים להדגשה: לפי, מה קורה]

3 (א') · גישה אחת: שימוש ממושך מגביר חרדה חברתית ומוריד ערך עצמי. גישה שנייה (אופטימית): הכלים הם צורת יצירה מודרנית, ובני הנוער יודעים להבחין בין דמיון למציאות. [מילים להדגשה: אילו, שתי גישות מנוגדות, פסקה ג]

4 (ב') · הוא שם לב שהוא כבר לא מוכן שיצלמו אותו בלי פילטר או מזווית אחרת, ושהוא מתבייש בפניו האמיתיות – הכלי שנועד לכיף התחיל לקבוע את ההתנהגות ואת ההרגשה שלו. [מילים להדגשה: הסיקו, מה גרם]

5 (ב') · שונה: בתמונה הערוכה הם נראים "מושלמים", ובמראה הם רואים את עצמם כמו שהם – עם "פגמים". דומה: בשני המקרים הם מסתכלים על עצמם ושופטים את המראה שלהם, ובשניהם השאלה היא איך אחרים יראו אותם. [מילים להדגשה: השוו, מה שונה, מה דומה]

6 (ב') · היכולת להסתכל על תמונות בעין ביקורתית, לזכור שהן ערוכות ולא לתת להן לקבוע את הערך העצמי. דוגמה ליישום: סדנה שבה משווים תמונה לפני ואחרי עריכה; "שבוע בלי פילטר". [מילים להדגשה: מה משמעות, הסבירו במילים שלכם, הציעו דרך אחת]

7 (ג') · תשובה אישית: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + פרט מהטקסט (למשל דברי ד"ר ברק או הניסוי של עומר) או מניסיון אישי. [מילים להדגשה: באיזו עמדה, נמקו, פרט אחד לפחות]

🔑 2. שבוע עם טלפון "טיפש" – יומן

1 (א') · פתחה ספר שהיה בתיק וקראה עשרים עמודים ברצף. [מילים להדגשה: מה עשתה, ביום שני]

2 (א') · שניים מאלה: לעץ ליד התחנה שמתחיל להאדים; לשכנה שמטיילת עם הכלב בשבע וחצי; לנהג האוטובוס שאומר "בוקר טוב" לכל נוסע. [מילים להדגשה: לאילו דברים, ציינו שניים]

3 (א') · לא לפתוח את הסמארטפון בשעה הראשונה של הבוקר; לא להכניס אותו למיטה; להשאיר אותו בתיק בהפסקה לפחות פעמיים בשבוע. [מילים להדגשה: אילו, שלושה כללים]

4 (ב') · הוא מבטא הרגל חזק ותחושת חוסר ביטחון: הטלפון היה בשבילה כמו משהו להיאחז בו, ובלעדיו היא מרגישה שחסרה לה תמיכה. [מילים להדגשה: מה מבטא, הדימוי]

5 (ב') · עידו מרגיש טוב יותר וישן טוב יותר; מאיה מרגישה בודדה ומגלה דברים מאוחר. המורה אומרת ששתי התחושות נכונות, ושהמטרה היא להבין מה הטכנולוגיה עושה לנו, לא לשנוא אותה. [מילים להדגשה: השוו, מה מסבירה]

6 (ב') · שזמן פנוי בלי גירויים מעורר יצירתיות; גם נועה, כשלא היה לה טלפון, ציירה, אפתה, קראה ושיחקה – כלומר מצאה דרכים חדשות להעסיק את עצמה. [מילים להדגשה: מה רוצה לומר, איך קשור]

7 (ג') · תשובה אישית: עמדה ברורה + נימוק + פרט מהיומן (למשל: חמש שעות ביום; עידו ישן טוב יותר; מאיה הרגישה בודדה; שלושת הכללים של נועה). [מילים להדגשה: באיזו עמדה, נמקו, פרט אחד לפחות]

🔑 3. "זה רק מם" – סיפור קצר

1 (א') · הוא החליק על אבן רטובה ונפל לתוך שלולית בוץ. [מילים להדגשה: מה קרה]

2 (א') · שניים מאלה: הגיעו עשרות תגובות של פרצופים צוחקים; מישהו הפך אותה למדבקה; מישהי שלחה אותה לאחותה בתיכון; עד הבוקר היא הייתה בכל מקום. [מילים להדגשה: מה קרה, שני פרטים]

3 (א') · לפני שמעלים תמונה של מישהו – שואלים אותו. [מילים להדגשה: איזה כלל]

4 (ב') · הוא נפגע ומושפל, אבל הסתיר זאת כדי לא להיראות "רגיש" מול כולם; החיוך היה מסכה. המשפט מלמד שלא תמיד מי שנראה צוחק באמת נהנה. [מילים להדגשה: מה ניתן להסיק, הרגשות]

5 (ב') · כשאחותו הקטנה הראתה לו את התמונה, הוא הבין כמה רחוק היא הגיעה ודמיין את עצמו במקום אורן. בהתחלה חשב שאין בעיה כי לא כתב משהו רע; אחר כך הרגיש אי־נוחות והזדהה עם אורן. [מילים להדגשה: מה גרם, מה ההבדל]

6 (ב') · גם אחרי מחיקה, התמונה כבר נשמרה והועברה למקומות אחרים. בסיפור: עמית ביקש מכולם למחוק – "רוב החברים מחקו. אחרים לא"; היא גם נשלחה לאחות בתיכון והפכה למדבקה. [מילים להדגשה: הסבירו, נמקו, פרט מן הסיפור]

7 (ג') · תשובה אישית: עמדה ברורה + נימוק + פרט מהסיפור (למשל: התמונה יצאה מהקבוצה הסגורה; אורן "רק עשה פרצוף של צוחק"). [מילים להדגשה: באיזו עמדה, נמקו, פרט אחד לפחות]

🔑 4. המנעול הדיגיטלי – טקסט מידעי

1 (א׳) · שניים מאלה: ארוכה; לא כוללת שם משפחה, תאריך לידה או "123456"; מחברת כמה מילים בלי קשר ביניהן; שונה בכל מקום. [מילים להדגשה: מהי, פסקה ב, שני מאפיינים]

2 (א׳) · כתובת, שם בית הספר, מיקום בזמן אמת ומספר טלפון. [מילים להדגשה: אילו פרטים]

3 (א׳) · שלושה מאלה: לשמור צילומי מסך; לחסום; לדווח בפלטפורמה; לספר מיד למבוגר שסומכים עליו. [מילים להדגשה: מה צריך לעשות, שלושה צעדים]

4 (ב׳) · כולן יוצרות לחץ ודחיפות (פרס, חסימה, בקשה פתאומית) כדי שנפעל מהר בלי לחשוב; כשפועלים בלחץ, קל ללחוץ על קישור מזיק או למסור קוד. [מילים להדגשה: מה המשותף, מדוע מסוכן]

5 (ב׳) · כי מי שכוונותיו טובות אינו צריך להסתיר את הקשר; הסוד נועד לנתק את הנער או הנערה ממבוגרים שיכולים להגן עליהם. [מילים להדגשה: מדוע]

6 (ב׳) · כמו שחגורת בטיחות לא מונעת נסיעה אלא מאפשרת לנסוע בבטחה, כך הרגלי ההגנה לא נועדו להרחיק אותנו מהרשת אלא לאפשר לנו ליהנות ממנה בלי פחד. [מילים להדגשה: הסבירו, ההשוואה]

7 (ג׳) · תשובה אישית: עמדה ברורה + נימוק + פרט (למשל: סימן האזהרה של "סוד מההורים"; "מי שנפגע ברשת אינו אשם"; ההרגלים שאפשר ללמוד). [מילים להדגשה: באיזו עמדה, נמקו, פרט אחד לפחות]

🔑 5. חדשות בכיס – טקסט מידעי

1 (א׳) · הן מהירות; הן מאפשרות לשמוע קולות של אנשים רגילים; הן נגישות. [מילים להדגשה: מהם, שלושת היתרונות, פסקה ב]

2 (א׳) · כי הן מפתיעות, מפחידות או מרגיזות, ורגשות חזקים גורמים לנו ללחוץ על "שתף". [מילים להדגשה: מדוע]

3 (א׳) · שניים מאלה: לאמת מידע בשני מקורות לפחות; לתת לצד המואשם להגיב; להפריד בין ידיעה לדעה; לפרסם תיקון כשטועים. [מילים להדגשה: אילו כללים, פסקה ד, שניים]

4 (ב׳) · ברשת כל אחד יכול לפרסם ואין עורך שבודק; בעיתונות יש עורכים, אימות בשני מקורות ופרסום תיקונים. [מילים להדגשה: השוו, הבדל אחד]

5 (ב׳) · מצב שבו המערכות מציגות לנו בעיקר תכנים שמתאימים לדעות שלנו; היא מסוכנת כי אנחנו לא נחשפים לדעות אחרות ומתחילים לחשוב שכולם חושבים כמונו. [מילים להדגשה: הסבירו, המונח, מדוע מסוכנת]

6 (ב׳) · שכאשר אנחנו משתפים, אנחנו מחליטים מה יגיע לאחרים – בדיוק כמו עורך; לכן גם עלינו מוטלת אחריות לבדוק את המידע לפני שמפיצים אותו. [מילים להדגשה: מה רוצה לומר]

7 (ג׳) · תשובה אישית: עמדה ברורה + נימוק + פרט (למשל: יתרונות הרשתות; מהירות ההפצה של כזב; ארבע השאלות; "העתיד הוא שילוב"). [מילים להדגשה: באיזו עמדה, נמקו, פרט אחד לפחות]

טקסט 1: האמת מאחורי הפילטרים

כיתה ח' · כתבה · גרסה רגילה

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

📖 לפני הקריאה: כמעט כל טלפון היום מאפשר לשנות תמונה בלחיצה: להחליק את העור, להאיר את הפנים, לשנות את הצורה. האם זה סתם משחק? הכתבה שלפניכם בודקת איך הכלים האלה משפיעים על הדרך שבה בני נוער רואים את עצמם. קראו, ושימו לב לדעות השונות שמוצגות בה.

כתבה

האמת מאחורי הפילטרים

דימוי גוף וביטחון עצמי בגיל 14: מה קורה כשהתמונה הערוכה הופכת למראה שאנחנו משווים אליו את עצמנו?

א בגיל 14 המבט במראה מקבל פתאום משמעות חדשה. זהו גיל של שינויים גופניים מהירים ושל מודעות עצמית גבוהה, ובאותו זמן בני הנוער מוצפים ברשתות החברתיות בתמונות מבריקות של דוגמנים, כוכבי רשת ובני גילם, שנראים תמיד מושלמים. יישומוני הצילום מציעים, בלחיצת כפתור אחת, לשנות את תווי הפנים, להחליק את העור, להצר את הגוף ולהוסיף תאורה מחמיאה. רבים רואים בכך משחק תמים, אבל פסיכולוגים ואנשי חינוך מודאגים יותר ויותר מהשפעת הפילטרים על הדימוי העצמי של מתבגרים.

ב "הבעיה מתחילה כשהתמונה הערוכה הופכת בראש של הנער או הנערה ל'נורמלי'," מסבירה ד"ר טל ברק, פסיכולוגית המתמחה בגיל ההתבגרות. "מתבגרים מסתכלים במראה, משווים את עצמם לדמות הערוכה שיצרו או שראו ברשת, ומרגישים תסכול עמוק. הם מתחילים לחשוב שמשהו אצלם לא בסדר: האף לא מספיק ישר, העור לא חלק לגמרי, השיער לא מסתדר כמו על המסך. הם שוכחים שגם האדם שבתמונה לא נראה כך במציאות."

ג מחקרים שנערכו בשנים האחרונות מצביעים על כך ששימוש ממושך ברשתות שמבוססות על מראה חיצוני עלול להגביר חרדה חברתית ולהוריד את הערך העצמי, במיוחד בקרב תלמידים ותלמידות בכיתות ח' ו־ט'. מנגד, יש בני נוער ומחנכים שמציגים גישה אופטימית יותר. לדבריהם, הכלים הדיגיטליים הם צורה מודרנית של יצירה ושל משחק עם זהות, ובני הנוער של היום נבונים מספיק כדי להבחין בין עולם הדמיון שברשת לבין החיים האמיתיים.

ד עומר, תלמיד כיתה ח', מספר בכנות: "התחלתי להשתמש בפילטרים כי כולם עשו את זה. בהתחלה זה היה כיף ומצחיק. אבל אחרי כמה חודשים שמעתי את עצמי אומר לחברים שאני לא רוצה שיצלמו אותי בלי פילטר, או רק מזווית מסוימת. הבנתי שאני מתבייש בפנים האמיתיות שלי. ברגע הזה הבנתי שמשהו התחיל לנהל אותי, במקום שאני אנהל אותו." עומר החליט לעשות ניסוי: במשך חודש הוא העלה רק תמונות בלי עריכה. "בשבוע הראשון היה לי מוזר," הוא מודה. "אחר כך שמתי לב שאף אחד לא הגיב אחרת. החברים שלי אוהבים אותי בגלל מי שאני, לא בגלל העור שלי בתמונה."

ה מומחים מדגישים שהדרך להתמודד עם התופעה אינה חרם מוחלט על הטכנולוגיה, אלא פיתוח "חוסן חזותי": יכולת להסתכל על תמונות בעין ביקורתית ולא לתת להן לקבוע את הערך שלנו. ההבנה שמאחורי כל תמונה "מושלמת" עומדות שעות של עריכה, תאורה מדויקת ולעיתים אשליה גמורה, מאפשרת לבני הנוער להחזיר לעצמם את הביטחון ולאהוב את מי שהם באמת – בלי שום פילטר.

חלק א' – שאלות הבנה ואיתור מידע (רמה א')

💡 הדגישו בכל שאלה את המילים החשובות – מילת השאלה, המספר (שניים? שלושה?) והפסקה – ורק אחר כך ענו.

1. על פי פסקה א, אילו שינויים מאפשרים יישומוני הצילום בלחיצת כפתור אחת? ציינו שני פרטים.

🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

2. לפי ד"ר טל ברק בפסקה ב, מה קורה למתבגרים כשהתמונה הערוכה הופכת אצלם ל"נורמלי"? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

3. אילו שתי גישות מנוגדות מוצגות בפסקה ג לגבי השפעת הכלים הדיגיטליים? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ב' – הסקת מסקנות, השוואה ומונחים (רמה ב')

4. הסיקו מדבריו של עומר בפסקה ד: מה גרם לו להבין שהפילטרים "התחילו לנהל אותו"? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

5. השוו בין האופן שבו מתבגרים רואים את עצמם במראה לבין האופן שבו הם רואים את עצמם בתמונות הערוכות, על סמך פסקאות א–ב. מה שונה ומה דומה? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

6. מה משמעות המונח "חוסן חזותי" (פסקה ה)? הסבירו במילים שלכם, והציעו דרך אחת ליישם אותו בבית הספר. 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ג' – טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

יש המציעים לחייב את הרשתות החברתיות לסמן בבירור כל תמונה או סרטון שעברו עריכה או פילטר, כדי לא להטעות בני נוער. אחרים טוענים שזו פגיעה בחופש היצירה והביטוי, ושכל אדם רשאי להציג את עצמו כרצונו.

7. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו והסתמכו לפחות על פרט אחד מן הטקסט או מניסיונכם. 💭 טיעון ועמדה

מה נתון בשאלה?	
מה עליי לעשות כדי לענות?	
מה חייב להופיע בתשובה שלי?	

התשובה המלאה:

💡 תזכורת לתשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהחיים).

1. מילת השאלה שהכי עזרה לי היום: _____
2. שאלה שהייתה לי קשה, ולמה: _____
3. משהו שלמדתי מהטקסט: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟

טקסט 2: שבוע עם טלפון "טיפש"

כיתה ח' · יומן · גרסה רגילה

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

📖 לפני הקריאה: כמה פעמים ביום אתם מסתכלים בטלפון? רובנו לא באמת יודעים. לפניכם קטעים מיומן שכתבה נועה, שלקחה חלק בניסוי של שבוע בלי סמארטפון. קראו, ושימו לב איך משתנים הרגשות שלה מיום ליום.

יומן

שבוע עם טלפון "טיפש"

ארבעה תלמידי ח' החליפו לשבוע את הסמארטפון בטלפון פשוט, שאפשר רק לדבר ולשלוח בו הודעות קצרות. אלה קטעים מהיומן של אחת מהם.

א יום ראשון. הבוקר הכנסתי את הסמארטפון למגירה והוצאתי את הטלפון הישן של סבא: אפור, עם מקשים, בלי מסך מגע. אחי צחק עליי עשר דקות. בדרך לבית הספר הושטתי יד לכיס בערך חמש עשרה פעמים, כמו שמושיטים יד למעקה שאינו שם. הרגשתי שכולם יודעים משהו שאני לא יודעת. מה כתבו בקבוצה? מי העלה מה?

ב יום שני. קשה. בהפסקה כולם הסתכלו במסכים, ואני לא ידעתי מה לעשות עם הידיים. בסוף פתחתי ספר שהיה לי בתיק. קראתי עשרים עמודים. לא קראתי עשרים עמודים ברצף מאז כיתה ה'. בערב הבנתי שלא שמעתי על שיעורי הבית באנגלית, כי הם נשלחו רק בקבוצה. התקשרתי לחברה – שיחה אמיתית, בקול. היא הייתה בהלם.

ג יום שלישי. משהו מוזר קרה: שמתי לב לדברים. לעץ ליד התחנה שמתחיל להאדים, לשכנה שתמיד מטיילת עם הכלב בשבע וחצי, לנהג האוטובוס שאומר "בוקר טוב" לכל נוסע. כמה זמן הוא עושה את זה? ואיך לא ראיתי?

ד יום רביעי. נפגשנו ארבעת המשתתפים עם המורה המלווה. עידו סיפר שהוא ישן טוב יותר, כי אין לו מה לבדוק לפני השינה. מאיה אמרה שהיא דווקא מרגישה בודדה, כי כל החברות שלה מתכננות דברים בקבוצה והיא מגלה מאוחר. המורה אמרה ששתי התחושות נכונות, ושהמטרה של הניסוי היא לא לשנוא טכנולוגיה, אלא להבין מה היא עושה לנו.

ה יום חמישי. בדקתי: עד היום ביליתי בסמארטפון, לפי המונה שלו, בערך חמש שעות ביום. חמש שעות! זה יותר מכל השיעורים של יום שישי ביחד. השבוע ציירתי, אפיתי עם אימא עוגת תפוחים, ושיחקתי שש־בש עם סבא, שסוף סוף הבין שאני כבר לא נותנת לו לנצח בכוונה.

ו יום שישי. מחר אחזיר את הסמארטפון. אני מודה: אני מתגעגעת אליו. לתמונות, למוזיקה, לאפשרות לדבר עם החברות מתי שאני רוצה. אבל החלטתי על שלושה כללים: לא לפתוח אותו בשעה הראשונה של הבוקר, לא להכניס אותו למיטה, ובהפסקה – להשאיר אותו בתיק לפחות פעמיים בשבוע.

ז יום שבת. ישבתי עם סבא במרפסת ושאלתי אותו איך היה פעם, בלי טלפון בכלל. הוא חשב רגע ואמר: "היה לנו יותר זמן לשעמם, ומהשעמום הזה המצאנו דברים." אני לא בטוחה שאני רוצה להשתעמם. אבל אני כבר יודעת שהשבוע הזה היה הכי פחות משעמם שהיה לי מזה זמן רב.

חלק א' – שאלות הבנה ואיתור מידע (רמה א')

💡 הדגישו בכל שאלה את המילים החשובות – מילת השאלה, המספר (שניים? שלושה?) והפסקה – ורק אחר כך ענו.

1. מה עשתה נועה בהפסקה ביום שני, כשלא היה לה סמארטפון? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

2. לאילו דברים שמה נועה לב ביום שלישי? ציינו שניים. 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

3. אילו שלושה כללים החליטה נועה לקבוע לעצמה? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ב' – הסקת מסקנות, השוואה ומונחים (רמה ב')

4. נועה כותבת שהושיטה יד לכיס "כמו שמושיטים יד למעקה שאינו שם". מה מבטא הדימוי? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

5. השוו בין התחושות של עידו ושל מאיה בפסקה ד. מה מסבירה המורה על ההבדל ביניהן? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

6. מה רוצה לומר סבא במשפט "מהשעמום הזה המצאנו דברים"? איך זה קשור למה שנועה עשתה השבוע?

🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ג' – טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

יש הטוענים שכל בית ספר צריך לקיים פעם בשנה "שבוע בלי סמארטפון" לכל התלמידים, כדי שילמדו להכיר את ההרגלים שלהם. אחרים טוענים שזו גזרה מיותרת, ושעדיף ללמד שימוש נבון בטלפון בכל יום, במקום לאסור אותו לשבוע.

7. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו והסתמכו על פרט אחד לפחות מן היומן או מניסיונכם. 💭 טיעון ועמדה

מה נתון בשאלה?	
מה עליי לעשות כדי לענות?	
מה חייב להופיע בתשובה שלי?	

התשובה המלאה:

💡 תזכורת לתשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהחיים).

1. מילת השאלה שהכי עזרה לי היום: _____
2. שאלה שהייתה לי קשה, ולמה: _____
3. משהו שלמדתי מהטקסט: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟

טקסט 3: ”זה רק מם”

כיתה ח' · סיפור קצר · גרסה רגילה

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

📖 לפני הקריאה: כמעט כל אחד צילם פעם חבר ברגע מביך, ולחץ על "שתף". האם זה בסדר לפרסם תמונה של מישהו בלי לבקש? הסיפור שלפניכם מעלה את השאלה הזאת. קראו, וחשבו על כל אחת מהדמויות.

סיפור קצר

”זה רק מם”

תמונה מצחיקה, כיתוב שנון, ותוך דקה כל השכבה צוחקת. רק לאחד זה לא היה מצחיק בכלל.

א בטיול השנתי, בשמורה, החליק אורן על אבן רטובה ונפל לתוך שלולית בוץ. זה נראה כמו סצנה מסרט מצחיק: הרגליים למעלה, הכובע עף, ופרצוף מופתע לגמרי. עמית, שעמד שני מטרים ממנו, כבר החזיק את הטלפון. קליק.

ב בערב, באוטובוס בחזרה, עמית הוסיף לתמונה כיתוב: "כשהמורה אומרת 'תיזהרו' ואתה בטוח שזה לא עליך". הוא שלח אותה לקבוצת ההודעות של השכבה. תוך דקה הגיעו עשרות תגובות של פרצופים צוחקים. מישהו הפך אותה למדבקה, ומישהי שלחה אותה לאחותה בתיכון. עד הבוקר, התמונה הייתה בכל מקום.

ג אורן ראה אותה רק למחרת, כשנכנס לכיתה וכמה תלמידים צעקו "תיזהר!" וצחקו. הוא חייך בכוח, כמו שמחייכים כשרוצים שזה ייגמר מהר. בהפסקה ניגש לעמית. "תמחק את זה," אמר בשקט. "די, זה רק מם," ענה עמית. "כולם צחקו, גם אתה צחקת." "לא צחקתי," אמר אורן. "רק עשיתי פרצוף של צוחק."

ד עמית לא הבין מה הבעיה. הרי הוא לא כתב שום דבר רע. הוא לא קילל, לא העליב. בערב, כשאחותו הקטנה הראתה לו את התמונה בטלפון שלה ושאלה "זה החבר שלך מהכיתה?", הוא הרגיש פתאום משהו לא נעים בבטן. הוא דמיין את עצמו במקום אורן, בבוץ, עם כל השכבה צוחקת, ותמונה שהוא לא יכול לעצור.

ה היועצת, שקיבלה פנייה מההורים של אורן, הסבירה בכיתה שתמונה של אדם היא חלק מהפרטיות שלו. לפרסם אותה בלי רשות, במיוחד ברגע מביך, עלול לפגוע בו גם אם הכוונה הייתה לצחוק. "ברשת אין מחק אמיתי," אמרה. "גם אחרי שמוחקים, מישהו כבר שמר, העביר, צילם מסך." היא הוסיפה שבמקרים מסוימים, פרסום כזה עלול אף להיות עבירה על החוק.

ו עמית מחק את התמונה מהקבוצה וכתב שם הודעה: "העליתי תמונה של אורן בלי לשאול אותו. זה לא היה בסדר. מבקש מכולם למחוק." רוב החברים מחקו. אחרים לא. אחר כך ניגש לאורן. "לא ידעתי שזה ככה בשבילך," אמר. אורן הסתכל עליו רגע. "גם אני לא ידעתי, עד שזה קרה לי."

ז בשבוע שלאחר מכן קבעה הכיתה כלל חדש בקבוצת ההודעות, וכתבה אותו בהודעה הנעוצה: "לפני שמעלים תמונה של מישהו – שואלים אותו." זה כלל פשוט. אבל, כמו שאמרה המחנכת, "כללים פשוטים הם הכי קשים לשכוח."

חלק א' – שאלות הבנה ואיתור מידע (רמה א')

💡 הדגישו בכל שאלה את המילים החשובות – מילת השאלה, המספר (שניים? שלושה?) והפסקה – ורק אחר כך ענו.

1. מה קרה לאורן בטיול השנתי? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

2. מה קרה לתמונה אחרי שעמית שלח אותה לקבוצת השכבה? ציינו שני פרטים. 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

3. איזה כלל חדש קבעה הכיתה בקבוצת ההודעות? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ב' – הסקת מסקנות, השוואה ומונחים (רמה ב')

4. אורן אומר: "לא צחקתי. רק עשיתי פרצוף של צוחק." מה ניתן להסיק מכך על הרגשות שלו? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

5. מה גרם לעמית להבין שהוא טעה? מה ההבדל בין מה שחשב בפסקה ד לבין מה שהרגיש בסופה?

🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

6. הסבירו את דברי היועצת "ברשת אין מחק אמיתי", ונמקו בעזרת פרט מן הסיפור. 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ג' – טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

יש הטוענים שאם תמונה מצחיקה ולא כתוב בה שום דבר מעליב, מותר לפרסם אותה בקבוצה סגורה של חברים, כי זה "רק צחוק". אחרים טוענים שאסור לפרסם שום תמונה של אדם בלי לבקש ממנו רשות, גם אם היא נראית תמימה.

7. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הסיפור או מניסיונכם. 💭 טיעון ועמדה

מה נתון בשאלה?	
מה עליי לעשות כדי לענות?	
מה חייב להופיע בתשובה שלי?	

התשובה המלאה:

💡 תזכורת לתשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהחיים).

1. מילת השאלה שהכי עזרה לי היום: _____
2. שאלה שהייתה לי קשה, ולמה: _____
3. משהו שלמדתי מהטקסט: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟

טקסט 4: המנעול הדיגיטלי

כיתה ח' · טקסט מידעי · גרסה רגילה

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

📖 לפני הקריאה: אתם מבלים ברשת שעות בכל יום: משחקים, מדברים, צופים ומעלים. האם אתם יודעים איך לשמור על עצמכם שם? הטקסט שלפניכם מסביר את הסכנות העיקריות ואת דרכי ההגנה. קראו, וסמנו לעצמכם את הצעדים שכבר עשיתם.

טקסט מידעי

המנעול הדיגיטלי

לא נועלים את הבית בגלל פחד, אלא כי זה הגיוני. כך גם ברשת: כמה צעדים פשוטים יכולים לשמור על החשבונות, על התמונות ועל השקט שלכם.

א ברשת, כמו ברחוב, רוב האנשים הגונים. אבל כמו ברחוב, יש גם מי שמנסים לנצל אחרים: לגנוב חשבון, להשיג תמונות או מידע אישי, או לשכנע מישהו לעשות דבר שהוא לא רוצה. בני נוער הם יעד נפוץ, כי הם מבלים ברשת זמן רב ולעיתים סומכים על אנשים מהר. הגנה עצמית ברשת אינה דורשת ידע טכני מיוחד – רק כמה הרגלים.

ב ההרגל הראשון הוא סיסמה חזקה. סיסמה טובה היא ארוכה, ואינה כוללת את שם המשפחה, תאריך הלידה או "123456". דרך פשוטה ליצור סיסמה כזאת היא לחבר כמה מילים שאין ביניהן קשר, למשל "חתול-מטריה-כוכב-ירוק". חשוב לא להשתמש באותה סיסמה בכל מקום, ולהפעיל "אימות דו־שלבי" – קוד נוסף שנשלח לטלפון בכל כניסה ממכשיר חדש.

ג ההרגל השני הוא שמירה על מידע אישי. כתובת, שם בית הספר, מיקום בזמן אמת ומספר טלפון – כל אלה לא צריכים להופיע בפרופיל פומבי. גם תמונה תמימה יכולה לחשוף הרבה: סמל בית הספר על החולצה, שלט הרחוב מאחור. מומלץ לבדוק את הגדרות הפרטיות ולקבוע שרק חברים שאתם מכירים יוכלו לראות את מה שאתם מעלים.

ד ההרגל השלישי הוא ערנות להודעות חשודות. "זכית בפרס! לחץ כאן", "החשבון שלך ייחסם אם לא תאשר עכשיו", או הודעה מחבר שמבקש פתאום קוד שקיבלתם בטלפון – כל אלה סימני אזהרה. המטרה שלהם היא ליצור לחץ, כדי שתפעלו מהר בלי לחשוב. הכלל הוא: לעצור, לבדוק, ורק אחר כך – אם בכלל – ללחוץ.

ה סכנה אחרת אינה טכנית אלא אנושית: אנשים זרים שמתחזים לבני גילכם, מחמיאים מאוד ובונים "קשר מיוחד", ואחר כך מבקשים סודות, תמונות או מפגש. סימן אזהרה חשוב הוא בקשה לשמור על הקשר בסוד מההורים. כאן הכלל ברור: אף פעם לא שולחים תמונות אישיות, ואף פעם לא נפגשים עם מי שהכרתם רק ברשת בלי שמבוגר אחראי יודע.

ו ומה אם משהו כבר קרה? אם חשבון נפרץ, אם מישהו מאיים או מטריד, אם תמונה הופצה בלי רשות – אסור להתבייש ואסור לשתוק. צריך לשמור צילומי מסך, לחסום, לדווח בפלטפורמה ולספר מיד למבוגר שסומכים עליו: הורה, מחנכת או יועצת. מי שנפגע ברשת אינו אשם. האשם הוא מי שפוגע.

ז ההרגלים האלה לא נועדו להפחיד, אלא להשאיר את הרשת מקום טוב. בדיוק כמו שחגורת בטיחות לא מונעת מאיתנו לנסוע, אלא מאפשרת לנסוע בשקט. אז היום, לפני שאתם סוגרים את הטלפון, נסו לבצע צעד אחד מהרשימה. מחר – עוד אחד.

חלק א' – שאלות הבנה ואיתור מידע (רמה א')

💡 הדגישו בכל שאלה את המילים החשובות – מילת השאלה, המספר (שניים? שלושה?) והפסקה – ורק אחר כך ענו.

1. מהי סיסמה טובה, לפי פסקה ב? ציינו שני מאפיינים. 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

2. אילו פרטים אישיים לא צריכים להופיע בפרופיל פומבי? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

3. מה צריך לעשות אם חשבון נפרץ או אם מישהו מטריד ברשת? ציינו שלושה צעדים. 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ב' – הסקת מסקנות, השוואה ומונחים (רמה ב')

4. מה המשותף להודעות החשודות שמוצגות בפסקה ד, ומדוע זה מסוכן? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

5. מדוע בקשה "לשמור על הקשר בסוד מההורים" היא סימן אזהרה חשוב? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

6. הסבירו את ההשוואה בין הרגלי הגנה ברשת לבין "חגורת בטיחות". מה הכותב רוצה שנבין? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ג' – טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

יש הטוענים שהורים צריכים לראות את כל ההודעות והחשבונות של ילדיהם עד גיל 16, כדי להגן עליהם. אחרים טוענים שזו פגיעה בפרטיות ובאמון, ושעדיף ללמד את הילדים לשמור על עצמם ולפנות להורים כשצריך.

7. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הטקסט או מניסיונכם. 💭 טיעון ועמדה

מה נתון בשאלה?	
מה עליי לעשות כדי לענות?	
מה חייב להופיע בתשובה שלי?	

התשובה המלאה:

💡 תזכורת לתשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהחיים).

1. מילת השאלה שהכי עזרה לי היום: _____
2. שאלה שהייתה לי קשה, ולמה: _____
3. משהו שלמדתי מהטקסט: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟

טקסט 5: חדשות בכיס

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

📖 לפני הקריאה: כנראה שמעתם על אירוע חשוב לראשונה מסרטון קצר או מהודעה שהעביר חבר. האם כל מה שמתפרסם ברשת נכון? הטקסט שלפניכם משווה בין חדשות ברשתות החברתיות לבין עיתונות מקצועית. קראו, ושימו לב לכלים שהוא מציע.

טקסט מידעי

חדשות בכיס

פעם חיכו לעיתון של הבוקר. היום החדשות מגיעות לטלפון בכל דקה, לפעמים מאנשים שאין להם מושג מה קרה. איך יודעים למי להאמין?

א לפני כמה עשורים, רוב האנשים קיבלו את החדשות משלושה מקורות: העיתון, הרדיו והטלוויזיה. מאחורי כל אחד מהם עמדו עיתונאים ועורכים, שבדקו מידע לפני שפרסמו אותו. היום, רבים מבני הנוער מקבלים את החדשות בעיקר מהרשתות החברתיות: מסרטונים קצרים, מתמונות ומהודעות שחברים מעבירים זה לזה.

ב לרשתות יש יתרונות ברורים. הן מהירות: מידע על אירוע יכול להגיע תוך דקות, ולפעמים עוד לפני שעיתונאים הגיעו למקום. הן מאפשרות לשמוע קולות של אנשים רגילים, שלא תמיד מקבלים במה בעיתונות. והן נגישות – כל מה שצריך הוא טלפון.

ג אבל למהירות יש מחיר. ברשת, כל אחד יכול לפרסם, ואין עורך שבודק. שמועה יכולה להפוך ל"עובדה" רק כי אלפי אנשים שיתפו אותה. מחקרים מצאו שידיעות כוזבות מתפשטות לעיתים מהר יותר מידיעות נכונות, כי הן מפתיעות, מפחידות או מרגיזות – ורגשות חזקים גורמים לנו ללחוץ על "שתף".

ד עיתונות מקצועית פועלת לפי כללים. עיתונאי צריך לאמת מידע בשני מקורות לפחות, לתת לצד שמואשם הזדמנות להגיב, ולהפריד בין ידיעה לבין דעה. כשעיתון טועה, הוא אמור לפרסם תיקון. העיתונות אינה מושלמת – גם עיתונאים טועים, ולפעמים יש להם אינטרסים – אבל יש לה מנגנונים של בדיקה ואחריות.

ה בנוסף, הרשתות מציגות לכל אחד את מה שהוא אוהב לראות. מערכות ממוחשבות לומדות על מה אנחנו לוחצים, ומציגות לנו עוד מאותו דבר. כך נוצרת "בועת מידע": אנחנו רואים בעיקר דעות שמתאימות לשלנו, ומתחילים לחשוב שכולם חושבים כמונו.

ו איך מתגוננים? לפני שמשתפים ידיעה, כדאי לשאול ארבע שאלות: מי פרסם את זה, והאם הוא מקור אמין? האם יש עוד מקורות שמדווחים על אותו דבר? מתי זה פורסם – אולי זו ידיעה ישנה? והאם הידיעה מנסה לגרום לי לכעוס או לפחד במיוחד? אם התשובה לשאלה האחרונה היא "כן", זה הזמן לעצור ולבדוק פעמיים.

ז העתיד, כנראה, אינו "רשתות או עיתונות", אלא שילוב. גם עיתונים מפרסמים היום ברשתות, וגם אנשים רגילים יכולים לדווח בצורה אחראית. האחריות עוברת גם אלינו: כל לחיצה על "שתף" היא החלטה קטנה של עורך. השאלה היא אם נהיה עורכים טובים.

חלק א' – שאלות הבנה ואיתור מידע (רמה א')

💡 הדגישו בכל שאלה את המילים החשובות – מילת השאלה, המספר (שניים? שלושה?) והפסקה – ורק אחר כך ענו.

1. מהם שלושת היתרונות של הרשתות החברתיות, לפי פסקה ב? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

2. מדוע, לפי מחקרים, ידיעות כוזבות מתפשטות מהר? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

3. אילו כללים מחייבים עיתונאי מקצועי, לפי פסקה ד? ציינו שניים. 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ב' – הסקת מסקנות, השוואה ומונחים (רמה ב')

4. השוו בין חדשות ברשתות לבין עיתונות מקצועית: ציינו הבדל אחד בדרך הבדיקה של המידע. 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

5. הסבירו את המונח "בועת מידע" בלשונכם. מדוע היא מסוכנת? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

6. מה רוצה הכותב לומר במשפט "כל לחיצה על 'שתף' היא החלטה קטנה של עורך"? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ג' – טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

יש הטוענים שבני נוער צריכים לקבל חדשות רק ממקורות עיתונאיים מוכרים, ולא מהרשתות, כדי לא להיחשף למידע כוזב. אחרים טוענים שאין טעם להתעלם מהרשתות, ושעדיף ללמוד לבדוק מידע בכל מקום.

7. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הטקסט או מניסיונכם. 💭 טיעון ועמדה

מה נתון בשאלה?	
מה עליי לעשות כדי לענות?	
מה חייב להופיע בתשובה שלי?	

התשובה המלאה:

💡 תזכורת לתשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהחיים).

1. מילת השאלה שהכי עזרה לי היום: _____
2. שאלה שהייתה לי קשה, ולמה: _____
3. משהו שלמדתי מהטקסט: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟